

Ρήσεις και αντιρρήσεις περί του «ελιτιστικού» εκπαιδευτικού χαρακτήρα των ελληνικών Πειραματικών Σχολείων: Εμπειρική διερεύνηση

Ιωάννης Φύκαρης

1. Εισαγωγή

Τα Πειραματικά Σχολεία εμφανίζονται στα τέλη του 19ου αιώνα και προέκυψαν από την τάση επιστημονικοποίησης της εκπαίδευσης και της Παιδαγωγικής, που συντελείται έντονα τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το διασημότερο Πειραματικό Σχολείο είναι του John Dewey που ιδρύθηκε στο πανεπιστήμιο του Σικάγο το 1896 και το οποίο υπαγόταν στα Τμήματα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Σικάγο. Στο σχολείο αυτό γινόταν παρουσίαση, έλεγχος, δοκιμές και κριτικές αναφορές σε ζητήματα Παιδαγωγικής, Διδακτικής και Ψυχολογίας. Σταδιακά και άλλα πανεπιστήμια προχώρησαν στην ίδρυση Πειραματικών σχολείων προς εξυπηρέτηση ίδιων σκοπών με το Πειραματικό σχολείο του Σικάγο. Σε όλα αυτά τα σχολεία το εκπαιδευτικό προσωπικό επιλεγόταν με συγκεκριμένα κριτήρια προκειμένου να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς λειτουργίας του συγκεκριμένου τύπου σχολείου (Γκικόπουλος, 1991: 3806-3807).

Τη γενικότερη διεθνή τάση ακολούθησε στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το οποίο ιδρύει Πειραματικό σχολείο το 1929 με τον νόμο 4376/1929. Το σχολείο αυτό περιελάμβανε ένα μονοθέσιο Δημοτικό σχολείο, ένα εξαθέσιο Δημοτικό σχολείο κι ένα εξατάξιο Γυμνάσιο. Ακολούθησε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το οποίο ιδρύει το δικό του Πειραματικό Σχολείο το εκπαιδευτικό έτος 1934-1935, το οποίο εξέφραζε το πνεύμα του εκπαιδευτικού δημοτικισμού της περιόδου εκείνης. Ακολούθως Πειραματικό σχολείο ίδρυσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (Γκικόπουλος, 1991: 3806-3807).

Διαχρονικά για τα Πειραματικά σχολεία υπήρξε ενθουσιασμός αλλά και αντίλογος σχετικά με τον ρόλο τους και τη σκοπιμότητα ύπαρξής τους κυρίως όσον αφορά τα ερωτήματα εάν και σε ποιο βαθμό προάγουν την επιστήμη, εάν και σε ποιον βαθμό ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες θεωρίες εκπαίδευσης εκπαιδευτικών, αλλά και εάν τελικά τα Πειραματικά σχολεία ενέχουν μια ιδανική εικόνα της εκπαίδευσης η οποία στην πράξη δεν υφίσταται. Αυτός ο αντίλογος αναπτύσσεται και σήμερα με το επιχείρημα ότι τα σχολεία αυτά

είναι ελιτιστικού χαρακτήρα και δεν αντικατοπτρίζουν τη γενική εκπαιδευτική πραγματικότητα. Ωστόσο επί του αντιλόγου αυτού αναπτύχθηκαν ενστάσεις και διαφοροποιήσεις που εστίασε κυρίως σε πορίσματα ερευνών, όπου καταδεικνύεται ότι τα Πειραματικά σχολεία αποτελούν ένα ζωτικό και αναπόσπαστο τμήμα των ιδρυμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών επιτελώντας σημαντικό έργο (Turney, 1985).

Το έργο αυτό εντοπίζεται στην παροχή ενός περιβάλλοντος παιδαγωγικών και διδακτικών ευκαιριών τόσο για τους υποψήφιους εκπαιδευτικούς όσο και για τους ενεργεία εκπαιδευτικούς αλλά και τους ερευνητές ζητημάτων παιδαγωγικής, διδακτικής, ψυχολογίας κοινωνιολογίας για ανάπτυξη σχετικών μελετών, εφαρμογών και ελεγχόμενων δοκιμών.

Τη δυναμική αυτή των Πειραματικών σχολείων στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα αναγνώρισε ο νόμος πλαίσιο για την εκπαίδευση 1566/1985, στο άρθρο 31 του οποίου προβλέπεται η δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας Πειραματικών σχολείων για παιδαγωγική και διδακτική πρακτική άσκηση, αλλά και πειραματική εφαρμογή νέων αρχών και μεθόδων. Για το σκοπό αυτό με το άρθρο 91 του ίδιου νόμου τα έως τότε λειτουργούντα πρότυπα σχολεία μετονομάστηκαν σε Πειραματικά για την επίτευξη της εξυπηρέτησης των προαναφερθέντων σκοπών.

Συνεπώς από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι τα Πειραματικά σχολεία ιδρύθηκαν για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένου επιστημονικούς παιδαγωγικούς και διδακτικούς σκοπούς σε ένα πλαίσιο δημιουργικού επιστημονικού ελέγχου και οργάνωσης, χωρίς διακρίσεις ή εστίαση σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Αντίθετα εστιάζουν σε όλο το εύρος κοινωνικής εκπροσώπησης που εξελικτικά μπορεί να λάβει ακόμη ευρύτερες διαστάσεις εξαιτίας των εκάστοτε προκύπτοντων επιστημονικών, ερευνητικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών αλλαγών και αναγκών και ερωτημάτων.

2. Αποσαφήνιση όρων

2.1 Σκοπός και παιδαγωγική λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων

Με τον νόμο 3966/2011 (ΦΕΚ 118, τεύχος Α΄/24-5-2011) και ειδικότερα στο Κεφάλαιο Γ΄ «Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων», άρθρο 36, ορίζεται ο σκοπός των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων, σύμφωνα με τον οποίο τα συγκεκριμένα σχολεία συμβάλλουν:

«Στην προαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας στην πράξη, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Σχολές και Τμήματα των ΑΕΙ, στη διδακτική των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων, στον ψυχοπαιδαγωγικό τομέα, καθώς και στην οργάνωση, διοίκηση, αξιολόγηση και διαχείριση σχέσεων στο επίπεδο της σχολικής μονάδας.

Επιπλέον, συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών των Τμημάτων των Παιδαγωγικών Τμημάτων, καθώς και των μεταπτυχιακών φοιτητών στις επιστήμες της εκπαίδευσης (αγωγής), σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Σχολές και Τμήματα, αλλά και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας σε συνεργασία με τα ΑΕΙ.

Επιπρόσθετα, υποστηρίζουν την προαγωγή της δημιουργικότητας, της καινοτομίας... μέσω της πειραματικής εφαρμογής προγραμμάτων σπουδών, αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και δημιουργικών δράσεων, προγραμμάτων αξιολόγησης ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου και της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολικών μονάδων και, ακόμη, νέων μοντέλων διοίκησης και λειτουργίας του σχολείου».

Η σημαντικότητα του παιδαγωγικού έργου των Πειραματικών Σχολείων ενισχύεται και στην Έκθεση του Εθνικού Διαλόγου για την Παιδεία (υπό την προεδρεία του νυν υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κ. Γαβρόγλου), στην οποία τονίζεται ότι είναι σημαντική η προσφορά των πειραματικών σχολείων στην εκπαίδευση, στην επιστήμη και την κοινωνία, μέσω της διεξαγωγής σε αυτά πειραματικών εφαρμογών, καινοτόμων μεθόδων, πρακτικών διδασκαλίας και προγραμμάτων πρακτικής άσκησης των φοιτητών, της διεξαγωγής παραδειγματικών διδασκαλιών και σεμιναρίων σε υπονηφίους, νεοδιοριζόμενους, αλλά και έμπειρους εκπαιδευτικούς.

Επιπλέον, επιδιώκουν και υλοποιούν τη συμμετοχή σε καινοτόμα επιστημονικά, ερευνητικά, εκπαιδευτικά και πολιτιστικά προγράμματα και σε προγράμματα εκπαιδευτικών ανταλλαγών, επισκέψεων και αδελφοποιήσεων με σχολεία του εσωτερικού και του εξωτερικού. Διοργανώνουν, επίσης, εκπαιδευτικούς ομίλους ποικίλων εκπαιδευτικών, επιστημονικών, πολιτιστικών και κοινωνικών θεμάτων.

Γενικότερα, το Πειραματικό Σχολείο έχει ως κύριο σκοπό τον δομημένο και επιστημονικά τεκμηριωμένο παιδαγωγικό και διδακτικό πειραματισμό, προκειμένου να επιτύχει τη διάχυση νέων ιδεών και στα υπόλοιπα σχολεία. Ο σκοπός αυτός επιδιώκεται μέσω συγκεκριμένης οργάνωσης της λειτουργικότητάς τους, που κατά βάση έγκειται στα ακόλουθα:

1) Τα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία έχουν διαχρονικά σταθερό αριθμό μαθητικού δυναμικού, ο οποίος για την περίπτωση των Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων Ιωαννίνων ανέρχεται στον αριθμό των τριακοσίων (300) μαθητών (αναλογούν από εκατόν πενήντα (150) μαθητές ισόποσα κατανεμημένοι στις τάξεις των δυο (2) Εξαθεσίων (6/θ) Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων Ιωαννίνων, αλλά και σε ισομερή κατανομή, σε επίπεδο φύλου, σε κάθε τάξη).

2) Το μαθητικό δυναμικό των Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων προκύπτει σύμφωνα με τον νόμο 3966/2011 (ΦΕΚ 118, τεύχος Α΄/24-5-2011, άρθρο 44,

παράγραφος 3), ο οποίος βρίσκεται εν ισχύ, μέσω της διαδικασίας κλήρωσης, καθ' ολοκληρίαν για τους μαθητές της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου και για όποιες κενές θέσεις πιθανόν προκύπτουν στις υπόλοιπες τάξεις.

3) Συνεπώς το μαθητικό δυναμικό των Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων δεν προέρχεται από συγκεκριμένη όμορη του σχολείου γεωγραφική περιοχή, ανάλογα με τον τόπο διαμονής των μαθητών, αλλά δικαίωμα και δυνατότητα συμμετοχής και επιλογής έχουν όλα τα παιδιά της πόλεως των Ιωαννίνων, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική οριοθέτηση του τόπου κατοικίας (νόμος 3966/2011 ΦΕΚ 118, τεύχος Α' /24-5-2011, άρθρο 44, παράγραφος 9). Το κριτήριο, επομένως, επιλογής των μαθητών που θα φοιτήσουν στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων είναι της απολύτου διαφανούς διαδικασίας και της δημόσιας κλήρωσης.

2.2 «Αποσαφήνιση του όρου «ελίτ»

Όσον αφορά τον όρο «ελίτ» αρχικώς επισημαίνεται ότι πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τον Ιταλό κοινωνιολόγο Pareto, ο οποίος αναφέρθηκε στην «ελίτ» των κυβερνώντων και στη «μάζα» των κυβερνομένων (Βρύζας, 1989: 1782).

Με τον όρο «ελίτ» υποδηλώνονται τα άτομα που αποτελούν το ανώτερο ή το εκλεκτότερο υποσύνολο μιας ομάδας, τάξης ή κοινωνίας. Το υποσύνολο αυτό κατέχει ανώτερες οικονομικές, πολιτικές, επιστημονικές θέσεις. Για τον Pareto η ελίτ δεν είναι ομοιογενής ομάδα, ενώ σύμφωνα με τον Bottomore η διάκριση μεταξύ ολίγων εκλεκτών και των λοιπών πολλών είναι αστικής ιδεολογικής αντίληψης (Βρύζας, 1989: 1782).

Σε επίπεδο προσαρμογής των ανωτέρω στην κοινωνική δομή του σχολείου, αλλά και τη διαμόρφωση του προφίλ του γίνεται λόγος για τη σχολική κουλτούρα, η οποία εκφράζεται ως ένα πλαίσιο κανόνων και αξιών, πεποιθήσεων και παραδόσεων που δημιουργείται με την πάροδο του χρόνου (Phillips, 2007). Αφορά δε το σύνολο των δραστηριοτήτων και των αλληλεπιδράσεων των μετεχόντων στην εκάστοτε σχολική κοινότητα, που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του τρόπου με τον οποίο τα άτομα αυτά σκέπτονται, αισθάνονται, δρουν και αλληλενεργούν εντός του σχολικού πλαισίου, δημιουργώντας δεσμούς διασύνδεσης μεταξύ τους. Το είδος των δεσμών και των σχέσεων που αναπτύσσονται χαρακτηρίζονται από μοναδικότητα και ιδιότυπη δόμηση και συγκρότηση, με συνέπεια να καθιστούν κάθε σχολική μονάδα ιδιαίτερης κουλτούρας (Peterson, & Deal, 1998).

Συνεπώς το προκύπτον ερώτημα είναι εάν και σε ποιο βαθμό θα μπορούσε να θεωρηθούν τα Πειραματικά Σχολεία ως σχολεία ελίτ. Δηλαδή ως σχολεία που δέχονται μαθητές και μαθήτριες που προέρχονται από κοινωνικό υπόβαθρο που χαρακτηρίζεται ως «ανώτερο κοινωνικό επίπεδο».

3. Προβληματική και μεθοδολογία της έρευνας

Κύριο ερευνητικό ερώτημα αποτελεί το εάν και σε ποιο βαθμό τα Πειραματικά σχολεία αποτελούν σχολεία «ελίτ», με βάση την οριοθέτηση και τον προσδιορισμό που διατυπώθηκε ανωτέρω. Ο χαρακτηρισμός των Πειραματικών σχολείων ως σχολείων «ελίτ» καλλιεργήθηκε ως εκπαιδευτικό αφήγημα, αλλά και ως ιδεολογική ή ιδεολογιστική θεώρηση εξισωτισμού της δομικής βάσης του ελληνικού σχολικού δικτύου. Στηρίχθηκε, επίσης, σε μια θεώρηση ότι τα Πειραματικά σχολεία οδηγούν σε διαχωρισμούς τους μαθητές της ελληνικής κοινωνίας και κατ' επέκταση των κοινωνικών επιπέδων, προς όφελος ορισμένων που εκ οικογενειακής προελεύσεως κατέχουν μια ανώτερη κοινωνική θέση, κυρίως στον εκπαιδευτικό, επαγγελματικό και οικονομικό παράγοντα.

Ωστόσο, η ανωτέρω άποψη είναι θεωρητική βάσης και στηρίζεται αφενός στην ονομασία και τον χαρακτηρισμό των σχολείων αυτών ως «Πειραματικών». Αφετέρου στηρίζεται στην ύπαρξη ορισμένων λειτουργικών διαφοροποιήσεων στη λειτουργικότητά τους, παρά το ότι σε επίπεδο Αναλυτικών Προγραμμάτων και σχολικών εγχειριδίων ακολουθούν τα ισχύοντα για κάθε άλλο ελληνικό σχολείο. Οι λειτουργικές διαφοροποιήσεις των Πειραματικών σχολείων σε επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες, όπως είναι οι «όμιλοι δραστηριοτήτων», η δυνατότητα επιλογής ενός σχολικού εγχειριδίου ως παράλληλου με τα ισχύοντα σε κάθε άλλο σχολείου, η ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων σε συνεργασία με το αντίστοιχο πανεπιστήμιο της περιοχής έδρας των Πειραματικών σχολείων- κάτι που μπορεί να συντελείται και σε οποιοδήποτε άλλο σχολείο, αλλά στην περίπτωση των Πειραματικών σχολείων είναι δυνατόν να γίνεται αμεσότερα και συστηματικότερα. Επιπροσθέτως το εκπαιδευτικό προσωπικό των Πειραματικών σχολείων είναι υψηλών τυπικών και ακαδημαϊκών προσόντων, που μοριοδοτούνται ανάλογα. Επίσης το εκπαιδευτικό προσωπικό των Πειραματικών σχολείων επιλέγεται για μια πενταετία από θεσμοθετημένη επιτροπή και κατόπιν αξιολόγησης και θετικής κρίσης μπορεί να ανανεωθεί η θητεία στο Πειραματικό σχολείο για μια ακόμη πενταετία.

Επί των ανωτέρω διαφοροποιήσεων, που προτάσσονται για την εδραίωση της άποψης όσων χαρακτηρίζουν τα Πειραματικά σχολεία ως σχολεία «ελίτ» κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν τα εξής:

- Τα Πειραματικά σχολεία αποτελούν σχολείου δημόσιου χαρακτήρα αντιστοίχως εντασσόμενα στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.
- Οι υπηρετούντες εκπαιδευτικοί σε αυτά ανήκουν στην κατηγορία εργασιακού καθεστώτος των μόνιμων εκπαιδευτικών και μερικώς- ανάλογα με τις προκύπτουσες έκτακτες ανάγκες- στο εργασιακό καθεστώς των

«αναπληρωτών εκπαιδευτικών». Σε κάθε περίπτωση όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό επιλέγεται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες και ισχύουσες διατάξεις σχετικών νόμων και νομοθετικών ρυθμίσεων.

- Στα Πειραματικά σχολεία ακολουθούνται επί της βάσεως λειτουργικότητάς τους τα όσα προβλέπονται και για τα υπόλοιπα σχολεία της ελληνικής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Οι μαθητές που φοιτούν στα Πειραματικά Δημοτικά σχολεία εντάσσονται σε αυτά κατόπιν δημόσιας κλήρωσης και σε ανοικτή διαδικασία, η οποία σύμφωνα με τον νόμο 3966/2011 διενεργείται από τους ίδιους τους γονείς και κηδεμόνες που ενδιαφέρονται τα τέκνα τους να φοιτήσουν στα σχολεία αυτά, με την επίβλεψη της διαδικασίας από το εκάστοτε Επιστημονικό και Εποπτικό Συμβούλιο των Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων. Δικαίωμα συμμετοχής στην κλήρωση έχει οποιαδήποτε παιδί οποιασδήποτε οικογένειας.

Επ' αυτού έχει αναπτυχθεί ένας ακαδημαϊκός αντίλογος θεωρητικής βάσης ότι η κλήρωση και η συμμετοχή οποιουδήποτε μαθητή σε αυτήν είναι μια νεοφιλελεύθερη αντίληψη φαινομενικής κοινωνικής ισότητας, μέσω μιας φαινομενικής ισότητας ευκαιριών. Αυτό έγκειται στο ότι οι γονείς που εντάσσονται στα χαμηλά κοινωνικά στρώματα είτε από άγνοια είτε από αίσθημα μειονεξίας είτε μειωμένου εκπαιδευτικού κινήτρου δεν θα προβούν σε ενέργεια ένταξης του παιδιού τους στη διαδικασία κλήρωσης για φοίτηση στα Πειραματικά Δημοτικά σχολεία.

Η άποψη αυτή υπάρχει αλλά δεν επαληθεύεται από κανένα έγκυρο ερευνητικό πόρισμα. Κινείται περισσότερο ή μάλλον στη λογική του ενδεχόμενου και όχι του αποδεικτικά βεβαιωμένου. Για τη ένταξη και φοίτηση στα Πειραματικά Γυμνάσια διενεργούνται σχετικές εξετάσεις, όπου μπορούν να συμμετάσχουν όσοι μαθητές και όσες μαθήτριες το επιθυμούν ανεξάρτητα του Δημοτικού σχολείου στο οποίο φοίτησαν. Και για την περίπτωση των Πειραματικών Γυμνασίων αναπτύσσονται ο ίδιος ακαδημαϊκός θεωρητικός αντίλογος που αναφέρθηκε και για τα Πειραματικά Δημοτικά σχολεία, αλλά αντιστοίχως υπάρχει και η αντίστοιχη με τα Πειραματικά Δημοτικά σχολεία αντίκρουση.

- Αντίστοιχου τύπου σχολεία υπάρχουν και διεθνώς, τα οποία χαρακτηρίζονται ως «experimental schools» ή «laboratory schools».

3.1 Μεθοδολογία έρευνας

Προκειμένου να διερευνηθεί το ερώτημα της παρούσας έρευνας αξιοποιήθηκε η μέθοδος της «Μελέτης περίπτωσης», με μονάδα έρευνας τα Πειραματικά Δημοτικά σχολεία Ιωαννίνων. Η συγκεκριμένη ερευνητική μέθοδος αν και δεν

συμβάλλει στην εξαγωγή γενικεύσιμων συμπερασμάτων μπορεί να προσφέρει πρωτογενή δεδομένα που προσδιορίζουν την προς μελέτη ερευνητική τάση (Cohen, Manion, & Morrison, 2008).

Για τους σκοπούς της παρούσης έρευνας αξιοποιείται και η συγκριτική μέθοδος προκειμένου να διερευνηθούν και να συνδυαστούν τα δεδομένα που προκύπτουν από τα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων με λοιπά σχολεία της πόλεως των Ιωαννίνων. Ειδικότερα και προκειμένου να υπάρξει κοινή βάση δεδομένων σύγκρισης επιλέχθηκε με βάση τη διαδικασία της στατιστικής τυχαιότητας (κλήρωση) ανά περιοχή (κέντρο, ανατολικά, δυτικά) της πόλεως των Ιωαννίνων δείγμα σχολείων σε ποσοστό 15% του συνόλου των αστικών σχολείων της πόλεως Ιωαννίνων. Με αυτό τον τρόπο επιλέχθηκαν συνολικά τρία (3) δημόσια Δημοτικά σχολεία από συνολικό αριθμός είκοσι (20) Δημοτικών σχολείων. Το ποσοστό του δείγματος αποτελεί ένα επαρκές στατιστικό δείγμα (Cohen, Manion, & Morrison, 2008).

Η διερεύνηση εστίασε στον κοινωνικό παράγοντα που αναφέρεται στο επάγγελμα του πατέρα των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στα σχολεία μελέτης. Η εστίαση στον συγκεκριμένο παράγοντα δεν είναι τυχαία ούτε αυθαίρετη Σύμφωνα με τον Κελπανίδη (2002: 301) η μέτρηση της διαγενεακής και ενδογενεακής κινητικότητας, με βάση το επάγγελμα του πατέρα και όχι της μητέρας δεν προκύπτει ως συνέπεια σεξιστικών προκαταλήψεων αλλά προκύπτει από το γεγονός της μη υποχρεωτικότητας, παρά μόνο ίσως εξ ανάγκης ή εκ προθέσεως άσκησης επαγγέλματος από τη γυναίκα. Αντίθετα η άσκηση επαγγέλματος από τον άνδρα διαχρονικά και στο μεγαλύτερο εύρος των κοινωνιών θεωρείται ως υποχρεωτικός παράγοντας (bread winner). Το δεδομένο βρίσκεται εν ισχύ στο επίπεδο της διερεύνησης της κοινωνικής κινητικότητας, παρά το ότι στη σύγχρονη εποχή μπορεί η μητέρα να αποτελεί την «bread winner» της οικογένειας ανεξαρτήτως τύπου οικογένειας (Κελπανίδης, 2002: 303-309).

Επιπρόσθετα η σημασία των επαγγελμάτων ως βάση ανάλυσης των κοινωνιών και της κοινωνικής κινητικότητας τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι οι επαγγελματικές κατηγορίες χωρίς να αποτελούν ομάδες ατόμων που γνωρίζονται ή που επικοινωνούν κοινωνικά μεταξύ τους δεν αποτελούν αυθαίρετες κοινωνιολογικές κατηγοριοποιήσεις (Κελπανίδης, 2002: 303).

Επιπλέον επισημαίνεται ότι ήδη από το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στις έρευνες, όπως η έρευνα των Blau & Duncan (1967), αλλά και στις ανάλογες αναφορές όπως του Glass (1994) και του Svalastoga (1999) χρησιμοποιήθηκε ως βασικός παράγοντας της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και κινητικότητας η επαγγελματική δομή των κοινωνιών. Ειδικότερα η έρευνα των Blau & Duncan είχε ως βασικό σκοπό την ανάλυση της επαγγελματικής δομής των ΗΠΑ, δηλαδή της έκτασης και της κατεύθυνσης της μετακίνησης των μελών

της κοινωνίας ανάμεσα στα επαγγέλματα, ως βάσης καθορισμού της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και της εξήγησης της διαγενεακής και ενδογενεακής κοινωνικής κινητικότητας.

Συνεπώς στην παρούσα μελέτη θα διερευνηθεί το επάγγελμα του πατέρα των μαθητών και μαθητριών που φοιτούν στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων, προκειμένου να διαπιστωθεί το κοινωνικό status των επαγγελματιών αυτών και να διαπιστωθεί κατ' επέκταση η κοινωνική προέλευση των φοιτούντων στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων μαθητών και μαθητριών.

Με αυτόν τον τρόπο θα διαφανεί αν προέρχονται από οικογένειες όπου το επάγγελμα του πατέρα ανήκει στην ανώτερη κοινωνική θέση ή εάν υπάρχει διαστρωμάτωση των επαγγελματιών των πατέρων επομένως και της κοινωνικής προέλευσης των φοιτούντων στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων μαθητών και μαθητριών. Παράλληλα και συγκριτικά θα διερευνηθεί η κοινωνική προέλευση των μαθητών και μαθητριών των υπολοίπων σχολείων του δείγματος ώστε να διαπιστωθεί πιθανή διαφοροποίηση των φοιτούντων στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων μαθητών και μαθητριών, με τους συμμαθητές και συμμαθήτριές τους των υπολοίπων Δημοτικών σχολείων της πόλεως των Ιωαννίνων.

3.2 Υποθέσεις έρευνας

Με βάση τα προαναφερθέντα διατυπώνονται οι εξής υποθέσεις έρευνας

- Οι φοιτούντες στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων μαθητές και μαθήτριες προέρχονται από όλο το κοινωνικό εύρος της πόλεως των Ιωαννίνων.
- Οι φοιτούντες μαθητές και μαθήτριες στα υπόλοιπα Δημοτικά σχολεία του δείγματος προέρχονται από όλο το κοινωνικό εύρος της πόλεως των Ιωαννίνων.

3.3 Ανάλυση δεδομένων Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων Ιωαννίνων

Οι πατέρες των μαθητών και μαθητριών ταξινομήθηκαν σε τρία επίπεδα επαγγελματικού status. Ειδικότερα:

1ο επίπεδο: χαμηλό (άνεργοι, ιδιωτικοί υπάλληλοι, δημοτικοί υπάλληλοι, εργάτες, οδηγοί).

2ο επίπεδο: μέσο (ελεύθεροι επαγγελματίες, δημόσιοι υπάλληλοι, στρατιωτικοί).

3ο επίπεδο: ανώτερο (οι ασκούντες επιστημονικό επαγγελματικό έργο).

Η διαμόρφωση των τριών αυτών επιπέδων επαγγελματικού status δεν είναι

ούτε τυχαίο ούτε αυθαίρετο αλλά προκύπτει από συγκεκριμένους παράγοντες και έχουν ευρεία αποδοχή και αξιοποίηση σε ανάλογοι χαρακτήρα μελέτες και έρευνες (Κελλανίδης, 2002: 313-319).

Στα δυο Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων (ΠΔΣΙ) (1ο & 2ο) φοιτά διαχρονικά σταθερός μαθητικός πληθυσμός που ανέρχεται στους τριακόσιους μαθητές και μαθήτριες (εκατό πενήντα ανά σχολείο), ισομερώς κατανεμημένοι ως προς το φύλο και τις τάξεις (κάθε τάξη αριθμεί είκοσι πέντε μαθητές και μαθήτριες, συνήθως κατ' αναλογία 12 αγόρια και 13 κορίτσια ή το αντίστροφο).

Από τα δεδομένα της διερεύνησης των επαγγελματιών των πατέρων των μαθητών και μαθητριών που φοιτούν στα ΠΔΣΙ διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

1) Επί συνόλου 292 πατέρων¹ διαπιστώνεται ότι στο χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο εντάσσεται το 28.1% του συνόλου των πατέρων των μαθητών και μαθητριών που φοιτούν στα ΠΔΣΙ, στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο το 39% και στο ανώτερο επαγγελματικό επίπεδο το 33%.

Από τα δεδομένα αυτά ως πρώτο ερευνητικό εξαγόμενο συμπέρασμα είναι ότι διαπιστώνεται στατιστικώς επιμερισμός των ποσοστών των επαγγελματιών των πατέρων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στα ΠΔΣΙ. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ποικίλη επαγγελματική εκπροσώπηση των επαγγελματιών των πατέρων, δηλαδή εκπροσώπηση όλου του κοινωνικού φάσματος, με έμφαση στη στατιστικά πλειοψηφική τάση στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο. Η διαπίστωση αυτή επαληθεύει την υπόθεση έρευνας ότι οι φοιτούντες στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων μαθητές και μαθήτριες προέρχονται από όλο το κοινωνικό εύρος και πλειοψηφικά από οικογένειες στις οποίες ο πατέρας ασκεί επάγγελμα μέσου επαγγελματικού status. Επομένως δεν επαληθεύεται, με βάση το αξιοποιούμενο κριτήριο ανάλυσης κοινωνικού επιπέδου που είναι το επάγγελμα, η άποψη ότι οι φοιτούντες στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων μαθητές και μαθήτριες προέρχονται ή αποτελούν ελίτ.

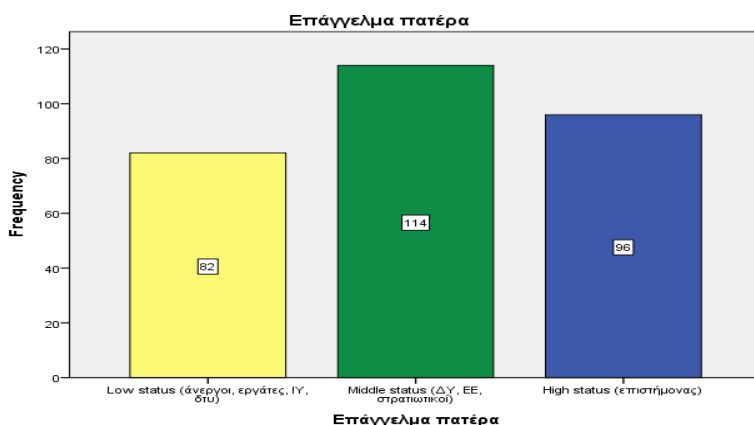
1. Το σύνολο των μαθητών και μαθητριών που φοιτούν στα ΠΔΣΙ είναι 300 αλλά υπάρχουν συμφοιτούντα στα ΠΔΣΙ αδέρφια. Αυτή η δυνατότητα δίνεται από τον σχετικό νόμο 3966/2011, που προβλέπει τη λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων. Εξαιτίας της ύπαρξης συμφοιτούντων αδερφών και στο συνολικό αριθμό πατέρων εμφανίζεται μικρότερος αριθμός πατέρων συγκριτικά με το σύνολο των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών.

Πίνακας 1.: «Συχνότητα επαγγέλματος πατέρα μαθητών των Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων Ιωαννίνων συνολικά»

Επάγγελμα πατέρα		
	Συχνότητα (Frequency)	Ποσοστό (percent)
Χαμηλού κοινωνικού status (low status)	82	28,1%
Μέσου κοινωνικού status (middle status)	114	39,0%
Υψηλού κοινωνικού status (high status)	96	32,9%
Σύνολο	292	100,0%

Επάγγελμα πατέρα ΣΥΝΟΛΙΚΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Low status (άνεργοι, εργάτες, ΙΥ, δτυ)	82	27,3	28,1	28,1
	Middle status (ΔΥ, ΕΕ, στρατιωτικοί)	114	38,0	39,0	67,1
	High status (επιστήμονας)	96	32,0	32,9	100,0
	Total	292	97,3	100,0	
Missing	System	8	2,7		
	Total	300	100,0		

Επικρατούσα τιμή (mode)

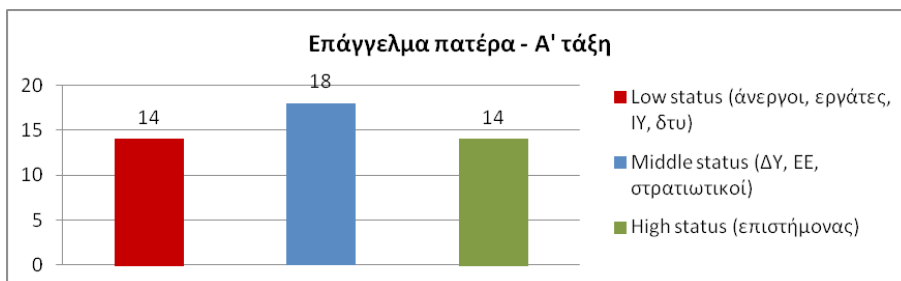
Statistics

		Επάγγελμα πατέρα
N	Valid	292
	Missing	8
Mode		2,00

2) Από τη διερεύνηση και των αντίστοιχων δεδομένων ανά τάξη εξάγονται τα ανάλογα εξαγόμενα. Ειδικότερα:

Α' τάξη: Διαπιστώνεται απόλυτος ισομερισμός των επαγγελματιών των πατέρων στο χαμηλό και υψηλό επίπεδο (από 30% αντιστοίχως), με την πλειοψηφία να εντοπίζεται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο (39,1%). Τα δεδομένα της Α' τάξης αφορούν τους εισερχόμενου/ες μαθητές /τριες το σχολικό έτος 2018-2019. Επομένως πρόκειται για απολύτως πρόσφατα δεδομένα, επηρεασμένα από μια σειρά κοινωνικών εξελίξεων που έχουν επηρεάσει αρνητικά ή σε όποιον άλλον βαθμό την Ελλάδα.

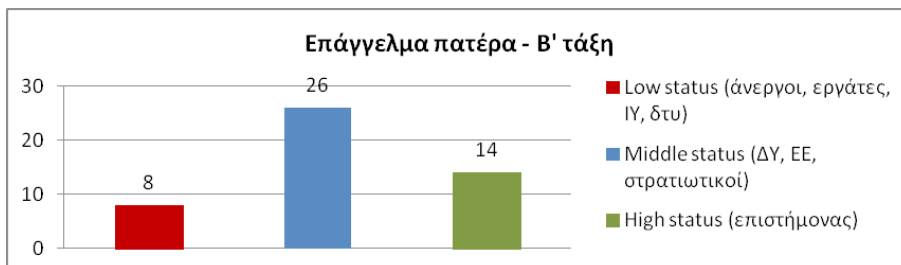
Πίνακας 2.: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Α' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Α' τάξη (σύνολο πατέρων 46 επί συνόλου 50 μαθητών της Α' τάξης)	14 (30,4%)	18 (39,1%)	14 (30,4%)

Β' τάξη: Στη Β' τάξη η πλειοψηφία του επαγγέλματος του πατέρων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στα ΠΔΣΙ κινείται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο σε ποσοστό 54,1 %. Στο χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο εντάσσεται το 29,1% και το 13,7% στο υψηλό επίπεδο. Και σε αυτήν την περίπτωση επαληθεύεται η βασική υπόθεση έρευνας συνάδοντας παράλληλα και με τα εξαγόμενα τα οποία προέκυψαν ανωτέρω.

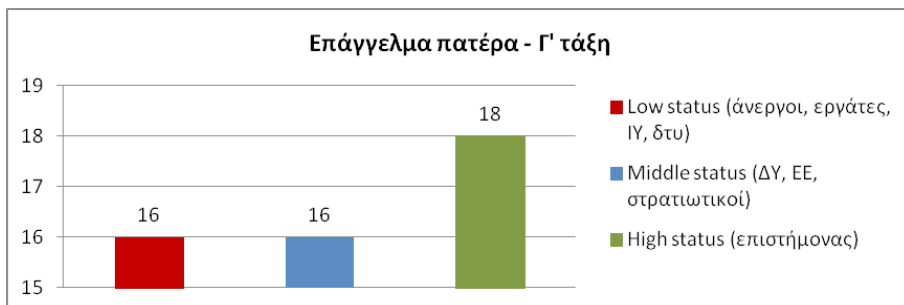
Πίνακας 3.: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Β' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Β' τάξη (σύνολο πατέρων 48 επί συνόλου 50 μαθητών της Α' τάξης)	8 (16,7%)	26 (54,1%)	14 (28%)

Γ' τάξη: Στη Γ' τάξη η σχετική πλειοψηφία των πατέρων (36%) εντάσσεται στο υψηλό επαγγελματικό επίπεδο. Υπάρχει, ωστόσο, απόλυτος ισομερισμός του επαγγελματικών status των πατέρων των φοιτούντων στα ΠΔΣΙ μαθητών και μαθητριών, όσον αφορά το χαμηλό και μέσο επαγγελματικό επίπεδο, που κινείται αντιστοίχως στο 32%. Και σε αυτή την περίπτωση εξάγεται σχετικός ισομερισμός μεταξύ των τριών επιπέδων επαγγελματικών επιπέδων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στα ΠΔΣΙ. Επομένως διαπιστώνεται και σε αυτή την περίπτωση ευρεία εκπροσώπηση του κοινωνικού συνόλου. Και παρά την οριακή πλειοψηφία υπέρ του ανωτέρου επαγγελματικού επιπέδου συγκριτικά με τα άλλα δυο επαγγελματικά επίπεδα του πατέρα των φοιτούντων στα ΠΔΣΙ μαθητών και μαθητριών διαπιστώνεται ότι πλειοψηφικά οι μαθητές και μαθήτριες που φοιτούν στα ΠΔΣΙ προέρχονται από όλο το κοινωνικό εύρος της πόλεως των Ιωαννίνων. Και σε αυτή την περίπτωση δεν επαληθεύεται η άποψη ότι στα Πειραματικά σχολεία διαμορφώνεται μια ελιτιστική τάση, ενώ επαληθεύεται η σχετική υπόθεση έρευνας για την εκπροσώπηση του ευρύτερου κοινωνικού ιστού.

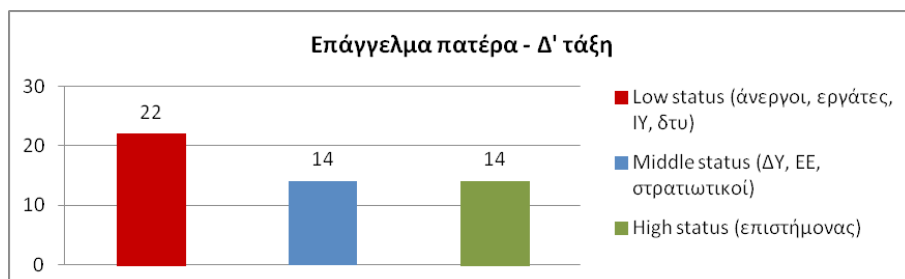
Πίνακας 4.: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Γ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Γ' τάξη (σύνολο πατέρων 50 επί συνόλου 50 μαθητών της Α' τάξης)	16 (32%)	16 (32%)	18 (36%)

Δ' τάξη: Από τα δεδομένα εξάγεται ότι η πλειοψηφία των πατέρων των μαθητών και μαθητριών που φοιτούν στα ΠΔΣΙ στη συγκεκριμένη τάξη εντάσσεται κατά πλειοψηφία στο χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο σε ποσοστό 44%, ενώ διαπιστώνεται ισομερισμός από 28% αντίστοιχα μεταξύ του μέσου και του ανώτερου επαγγελματικού επιπέδου. Και σε αυτήν την περίπτωση δεν επαληθεύεται η άποψη περί ελιτιστικού χαρακτήρα και προφίλ των ΠΔΣΙ, ενώ επαληθεύεται η σχετική υπόθεση έρευνας για την εκπροσώπηση του ευρύτερου κοινωνικού ιστού.

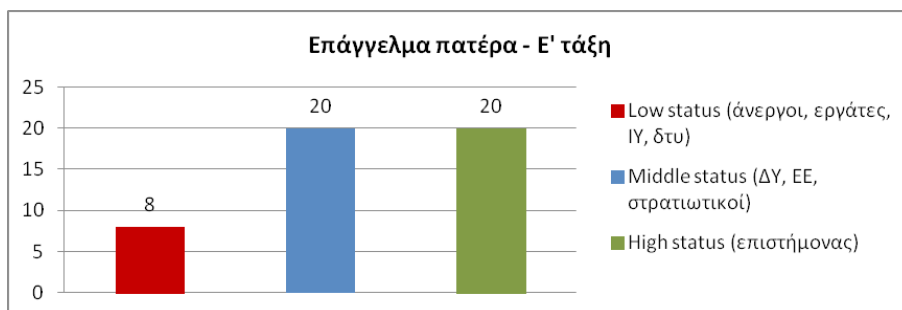
Πίνακας 5.: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Δ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Δ' τάξη (σύνολο πατέρων 50 επί συνόλου 50 μαθητών της Δ' τάξης)	22 (44%)	14 (28%)	14 (28%)

Ε' τάξη: Από τα δεδομένα που αφορούν την Ε' τάξη διαπιστώνεται απόλυτος ισομερισμός μεταξύ των επαγγελμάτων των πατέρων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στα ΠΔΣΙ στη συγκεκριμένη τάξη, που εντάσσονται στο μέσο και ανωτέρω επαγγελματικό επίπεδο από 41,6% αντιστοίχως, ενώ στο χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο των πατέρων των φοιτώντων στη συγκεκριμένη τάξη μαθητών και μαθητριών εντάσσεται στο 16,7%.

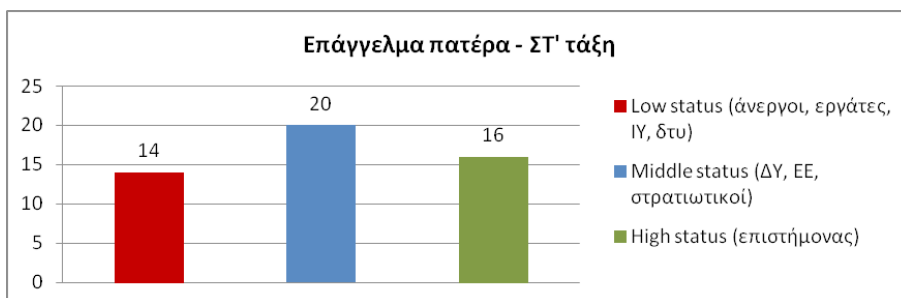
Πίνακας 6.: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Ε' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Ε' τάξη (σύνολο πατέρων 48 επί συνόλου 50 μαθητών της Α' τάξης)	8 (16,7%)	20 (41,6%)	20 (41,6%)

Στ' τάξη: Από τα δεδομένα προκύπτει ότι το 40% των πατέρων των φοιτούντων στα ΠΔΣΙ των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στη συγκεκριμένη τάξη εντάσσεται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο. Διαπιστώνεται, επίσης, σχετικός επιμερισμός μεταξύ του χαμηλού επαγγελματικού επιπέδου (28%) και μέσου επαγγελματικού επιπέδου (32%). Και σε αυτήν την περίπτωση επαληθεύονται οι ερμηνευτικές διαπιστώσεις που εξήχθησαν και για τις προηγούμενες τάξεις.

Πίνακας 7.: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών ΣΤ' τάξης

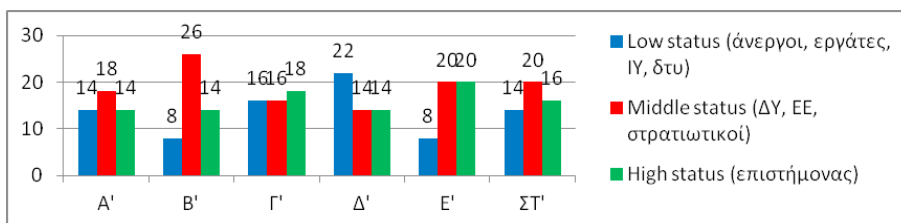

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - ΣΤ' τάξη (σύνολο πατέρων 50 επί συνόλου 50 μαθητών της Α' τάξης)	14 (28%)	20 (40%)	16 (32%)

Συμπερασματικά και όσον αφορά τα επιμεριστικά δεδομένα που αναλύθηκαν ανά τάξη των επαγγελματικών επιπέδων των πατέρων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στα ΠΔΣΙ διαπιστώνεται ότι η γενική τάση κινείται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο, ενώ υπάρχει σχετική έως και απόλυτη ισομεριστική τάση στα άλλα δυο επαγγελματικά επίπεδα, δηλαδή στο ανώτερο και στο χαμηλό.

Συνεπώς από τα εξαγόμενα δεν επαληθεύεται ότι τα ΠΔΣΙ διαμορφώνουν ή ότι καλλιεργούν μια ελιτιστική αντίληψη και σχολικό κλίμα. Αντίθετα και με κριτήριο το επάγγελμα των πατέρων τους στα ΠΔΣΙ φοιτούν μαθητές και μαθήτριες που προέρχονται από όλο το κοινωνικό φάσμα του αστικού περιβάλλοντος της πόλεως των Ιωαννίνων.

Πίνακας 8.: Συγκεντρωτικός

3.4 Ανάλυση δεδομένων σχολείων δείγματος

Από τη συνδυαστική διερεύνηση των ισχυόντων στα σχολεία του δείγματος, όσον αφορά την κατανομή των επαγγελματιών των πατέρων των φοιτούντων σε αυτά μαθητών και μαθητριών γενικό εξαγόμενο αποτελεί ότι η πλειοψηφική τάση κινείται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο, όπως και στα ΠΔΣΙ.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι στα λοιπά σχολεία του δείγματος το ανώτερο επαγγελματικό επίπεδο εκπροσωπείται σε ποσοστιαίες αναφορές σε μικρότερο επίπεδο. Παρά τη μικρότερη, όμως, εκπροσώπηση η ύπαρξη αυτού του ποσοστού είναι δηλωτικό ότι και στα υπόλοιπα Δημοτικά σχολεία του αστικού περιβάλλοντος της πόλεως των Ιωαννίνων έχουν γενική εκπροσώπηση, με βάση το κριτήριο του επαγγέλματος του πατέρα, όπως ισχύει και στην περίπτωση των ΠΔΣΙ.

Αναλυτικότερα:

Στο **Σχολείο δείγματος Α** η πλειοψηφία των πατέρων των φοιτούντων σε αυτό μαθητών και μαθητριών και σε ποσοστό 45,5%, δηλαδή σχεδόν οι μισοί του συνόλου των πατέρων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών στο συγκεκριμένο σχολείο ανήκει στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο. Το εξαγόμενο αυτό συνάδει και με το ανάλογο εξαγόμενο δεδομένο στα ΠΔΣΙ. Υπάρχει, επίσης, ένα ποσοστό 41,5% των πατέρων των μαθητών και μαθητριών του συγκεκριμένου σχολείου που εντάσσεται στο χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο και ένα ποσοστό της τάξεως του 13% που ανήκει στο υψηλό επαγγελματικό επίπεδο.

Τα δυο τελευταία ποσοστά έχουν μια διακύμανση σε σχέση με τα ΠΔΣΙ αντιστρόφως ανάλογη. Αυτό, ωστόσο, δεν διαφοροποιεί τη βασική τάση, ότι δηλαδή και στα δυο σχολείο- Σχολείο δείγματος Α και ΠΔΣΙ- η τάση κινείται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο των πατέρων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών. Συνεπώς ούτε τα ΠΔΣΙ μπορούν να θεωρηθούν εκ των δεδομένων ως σχολεία «ελίτ», αλλά ούτε και το «Σχολείο δείγματος Α» μπορεί να ενταχθεί στην κατηγορία των αποκαλούμενων και ως «λαϊκών σχολείων». Και στους δυο τύπους σχολείων η κουλτούρα και ο κοινωνικός προσανατολισμός που διαμορφώνεται, τουλάχιστον με βάση το κριτήριο του επαγγέλματος των φοιτούντων μαθητών κινείται στο πλαίσιο της μέσης αστικής αντίληψης.

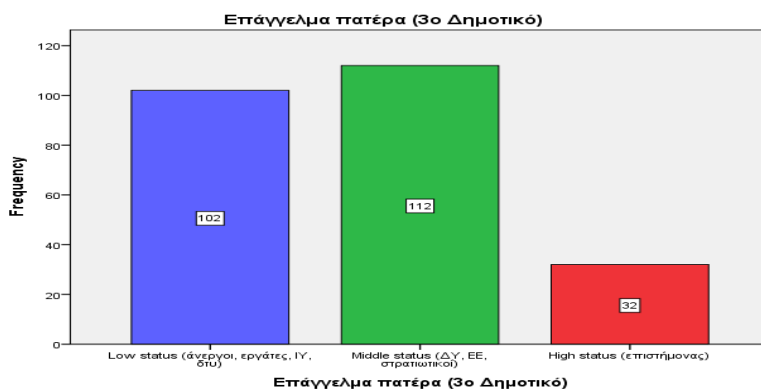
Πίνακας 9.: Σχολείο δείγματος Α

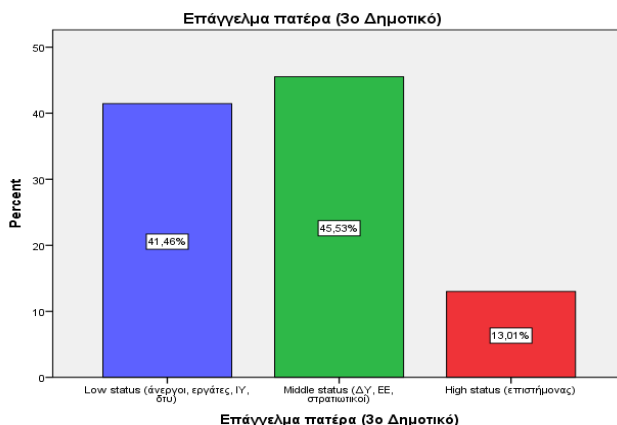
Statistics

Επάγγελμα πατέρα (Σχολείο δείγματος Α)		
N	Valid	246
	Missing	0
Mode		2,00

Επάγγελμα πατέρα (σχολείο δείγματος Α)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο	102	41,5	41,5	41,5
Μέσο επαγγελματικό επίπεδο	112	45,5	45,5	87,0
Ανώτερο επαγγελματικό επίπεδο	32	13,0	13,0	100,0
Σύνολο	246	100,0	100,0	

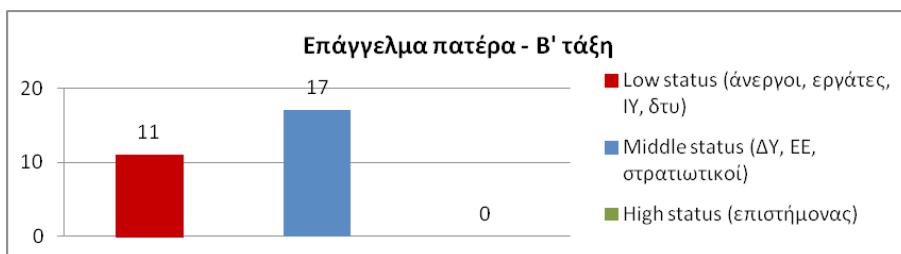
Τα ίδια σχετικώς εξαγόμενα με την ανωτέρω ερμηνευτική θεώρηση προκύπτουν και από τα δεδομένα ανάλυσης των επιμέρους τάξεων, όσον αφορά το «Σχολείο δείγματος Α».

Πίνακας 10: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Α' τάξης

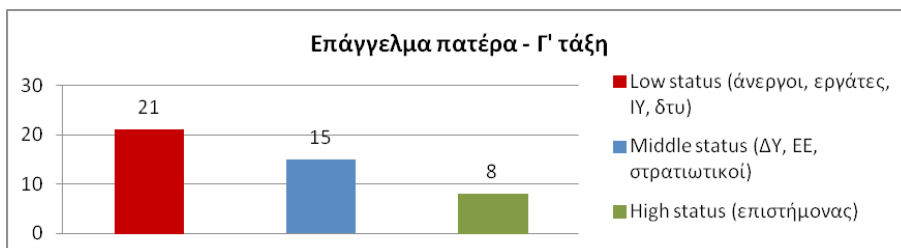
	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Α' τάξη (σύνολο πατέρων 37 επί συνόλου 37 μαθητών της Α' τάξης)	15 (40,5%)	12 (32,4%)	10 (27%)

Πίνακας 11: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Β' τάξης

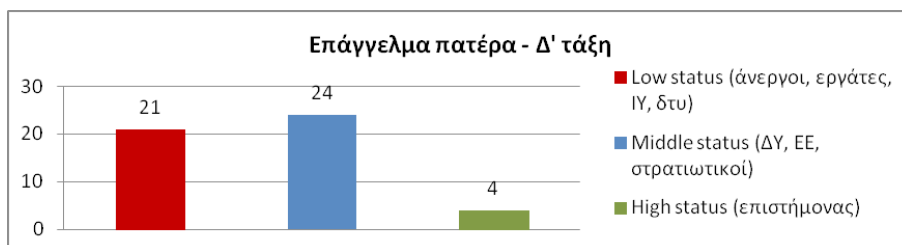

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Β' τάξη (σύνολο πατέρων 28 επί συνόλου 28 μαθητών της Β' τάξης)	11 (39,3%)	17 (60,7%)	0

Πίνακας 12: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Γ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Γ' τάξη (σύνολο πατέρων 45 επί συνόλου 45 μαθητών της Γ' τάξης)	21 (46,7%)	15 (33,3%)	8 (17,8%)

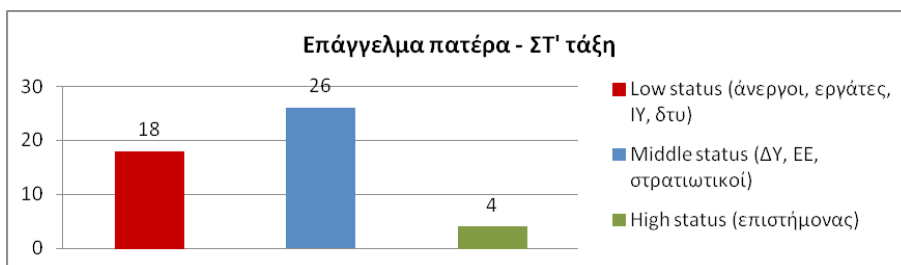
Πίνακας 13: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Δ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Δ' τάξη (σύνολο πατέρων 49 επί συνόλου 49 μαθητών της Δ' τάξης)	21 (42,8%)	24 (49%)	4 (8,1%)

Πίνακας 14: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Ε' τάξης

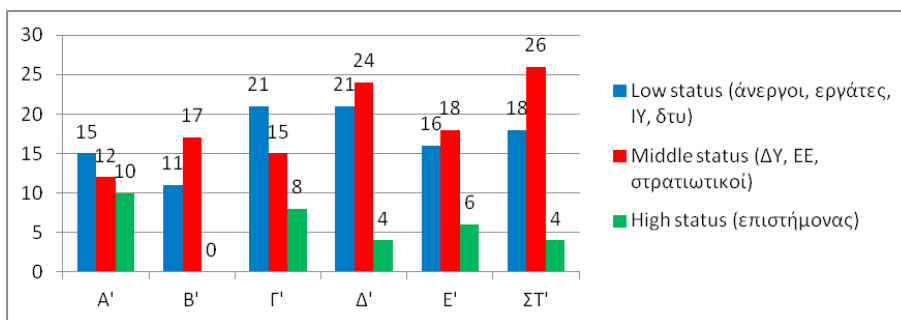
	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Ε' τάξη (σύνολο πατέρων 40 επί συνόλου 40 μαθητών της Ε' τάξης)	16 (40%)	18 (45%)	6 (15%)

Πίνακας 15: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών ΣΤ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - ΣΤ' τάξη (σύνολο πατέρων 48 επί συνόλου 48 μαθητών της ΣΤ' τάξης)	18 (37,5%)	26 (54,1%)	4 (8,3%)

Πίνακας 16: Συγκεντρωτικός

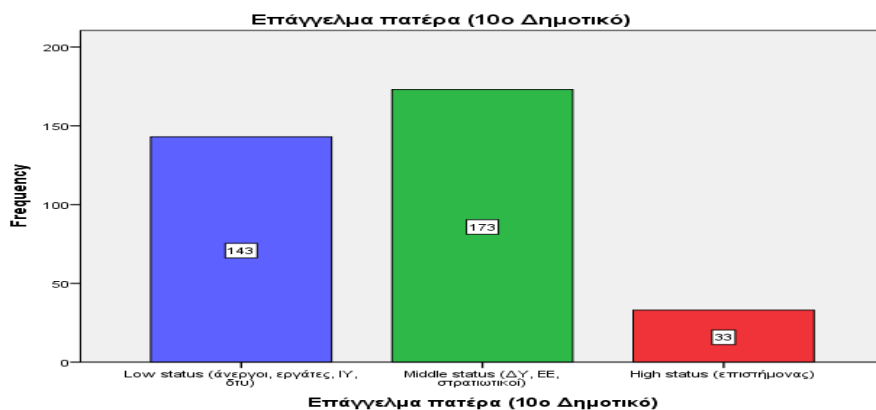
Όσον αφορά το Σχολείο δείγματος Β τα όσα ερμηνευτικά αναφέρθηκαν για το Σχολείο δείγματος Α επαληθεύονται και για την περίπτωση του Σχολείου δείγματος Β με το 49,6% των πατέρων των φοιτούντων σε αυτό το σχολείο μαθητών και μαθητριών να εντάσσεται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο. Επίσης το 41% των πατέρων επαγγελματικά εντάσσεται στο χαμηλό επίπεδο και το 9,5% στο ανώτερο.

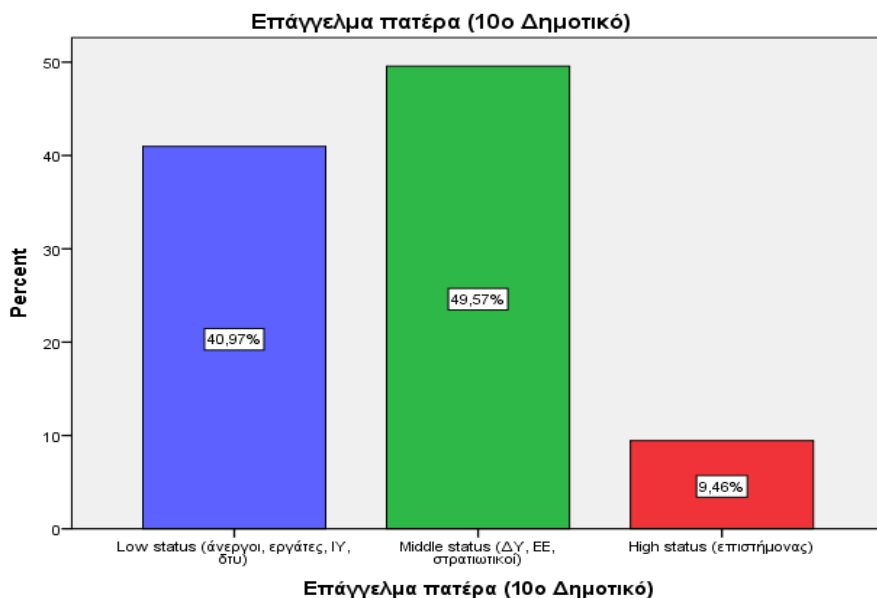
Πίνακας 17.: Σχολείο δείγματος Β

Statistics		
Επάγγελμα πατέρα (Σχολείο δείγματος Β)		
N	Valid	349
	Missing	0
Mode		2,00

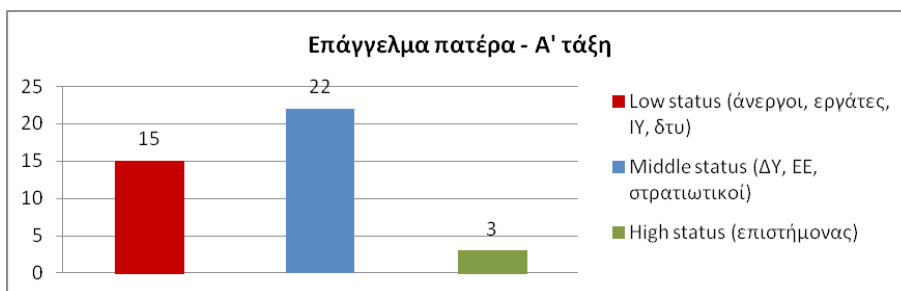
Επάγγελμα πατέρα (σχολείο δείγματος Β)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Low status	143	41,0	41,0	41,0
Middle status (ΔΥ, ΕΕ, στρατιωτικοί)	173	49,6	49,6	90,5
High status (επιστήμονας)	33	9,5	9,5	100,0
Total	349	100,0	100,0	

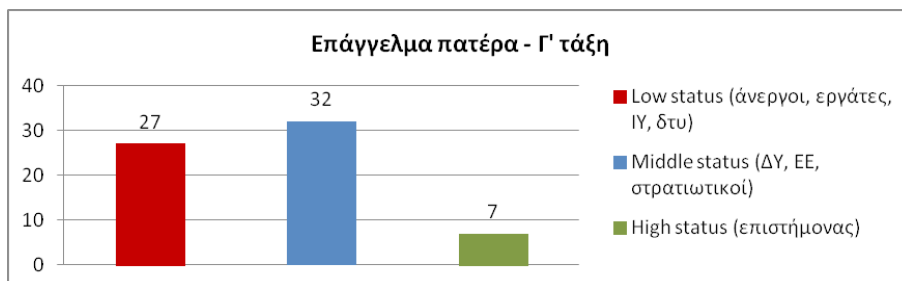
Πίνακας 18: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Α΄ τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Α' τάξη (σύνολο πατέρων 40 επί συνόλου 40 μαθητών της Α' τάξης)	15 (37,5%)	22 (55%)	3 (7,5%)

Πίνακας 19: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Β΄ τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Β' τάξη (σύνολο πατέρων 66 επί συνόλου 66 μαθητών της Β' τάξης)	31 (47%)	26 (39,4%)	9 (13,6%)

Πίνακας 20: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Γ΄ τάξης

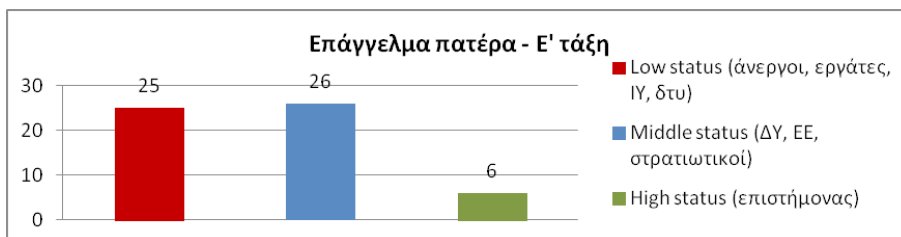
	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Γ' τάξη (σύνολο πατέρων 66 επί συνόλου 66 μαθητών της Γ' τάξης)	27 (40,9%)	32 (48,4%)	7 (10,6%)

Πίνακας 21: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Δ' τάξης

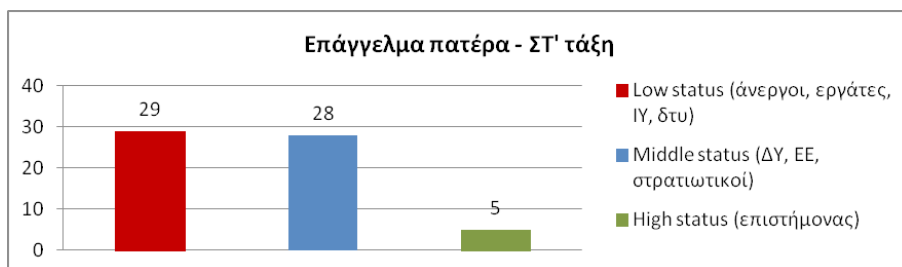

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Δ' τάξη (σύνολο πατέρων 56 επί συνόλου 56 μαθητών της Δ' τάξης)	16 (28,6%)	37 (66%)	3 (5,3%)

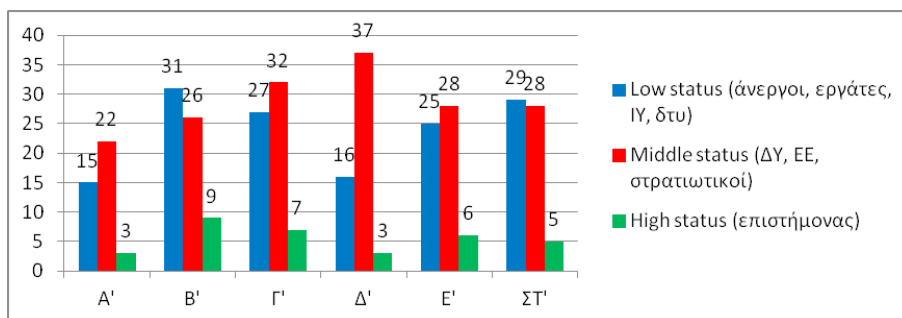
Πίνακας 22: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Ε' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Ε' τάξη (σύνολο πατέρων 57 επί συνόλου 57 μαθητών της Ε' τάξης)	25 (43,8%)	26 (45,6%)	6 (10,5%)

Πίνακας 23: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών ΣΤ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - ΣΤ' τάξη (σύνολο πατέρων 62 επί συνόλου 62 μαθητών της ΣΤ' τάξης)	29 (46,7%)	28 (45,1%)	5 (8%)

Πίνακας 24: Συγκεντρωτικός

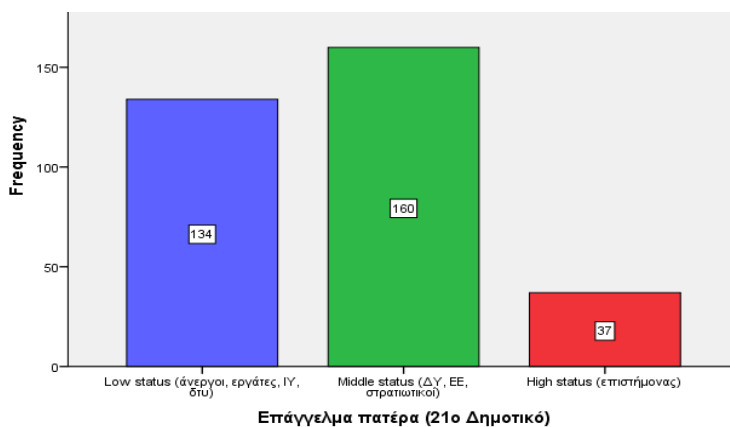
Αναφορικά με το **Σχολείο δείγματος Γ** και με βάση τα συνολικά δεδομένα το 48,3% των πατέρων των φοιτούντων μαθητών και μαθητριών εντάσσεται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο, το 40,5% στο χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο και το 11,2% στο ανώτερο επαγγελματικό επίπεδο. Συνεπώς και για την περίπτωση του «Σχολείου δείγματος Γ» ισχύουν τα ίδια ερμηνευτικά εξαγόμενα διαπιστώθηκαν και στις προηγούμενες περιπτώσεις τόσο σε γενικό επίπεδο των σχολείων όσο και στα εξαγόμενα που προκύπτουν από τις αναλύσεις των επιμέρους τάξεων του Σχολείου δείγματος Γ.

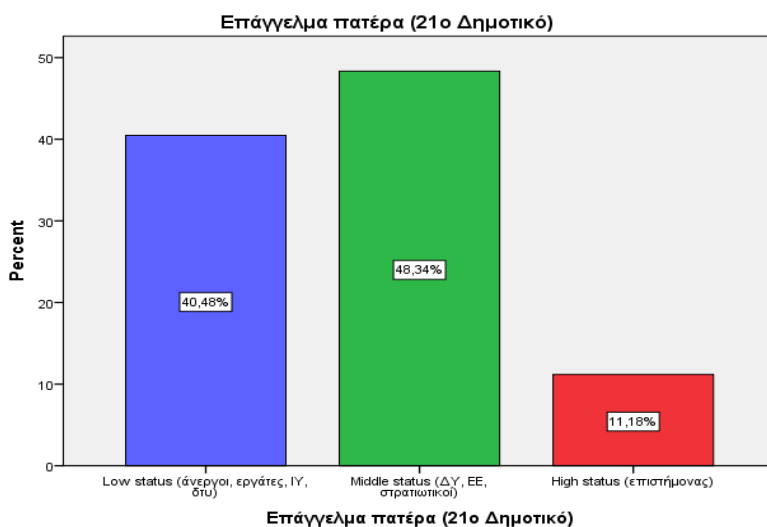
Πίνακας 25: Σχολείο δείγματος Γ

Statistics		
Επάγγελμα πατέρα (Σχολείο δείγματος Γ)		
N	Valid	331
	Missing	0
Mode		2,00

Επάγγελμα πατέρα (σχολείο δείγματος Γ)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Low status	134	40,5	40,5	40,5
Middle status (ΔΥ, ΕΕ, στρατιωτικοί)	160	48,3	48,3	88,8
High status (επιστήμονας)	37	11,2	11,2	100,0
Total	331	100,0	100,0	

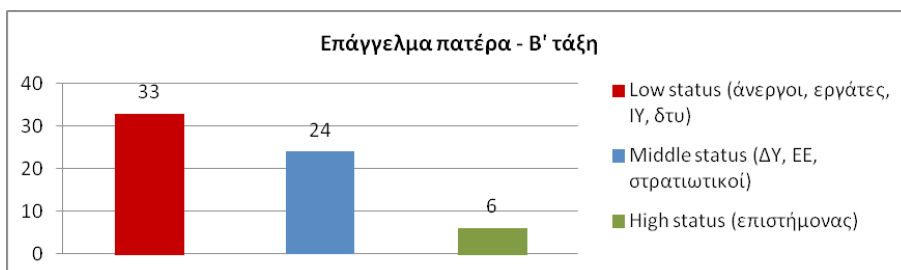

Πίνακας 26: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Α' τάξης

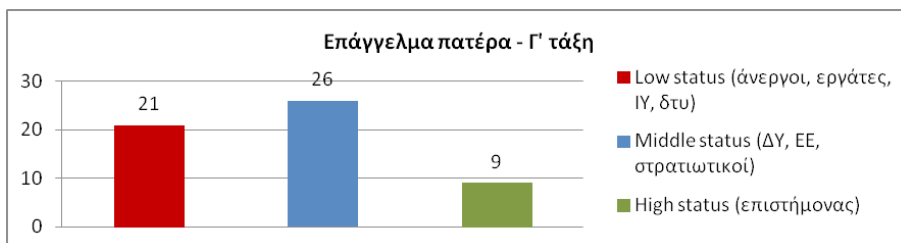
	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Α' τάξη (σύνολο πατέρων 42 επί συνόλου 42 μαθητών της Α' τάξης)	14 (33,3%)	23 (54,7%)	5 (11,9%)

Πίνακας 27: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Β΄ τάξης

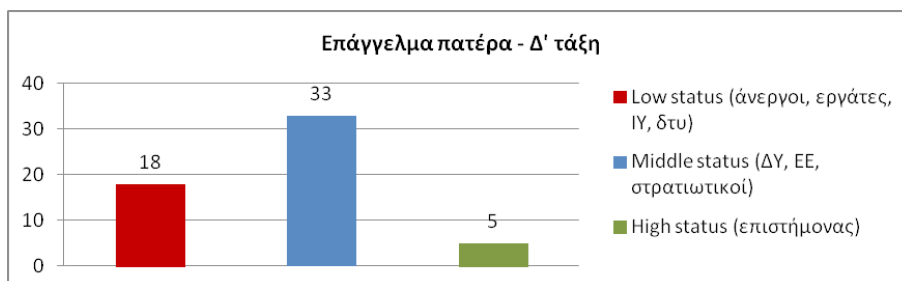

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Β΄ τάξη (σύνολο πατέρων 63 επί συνόλου 63 μαθητών της Β΄ τάξης)	33 (52,3%)	24 (38%)	6 (9,5%)

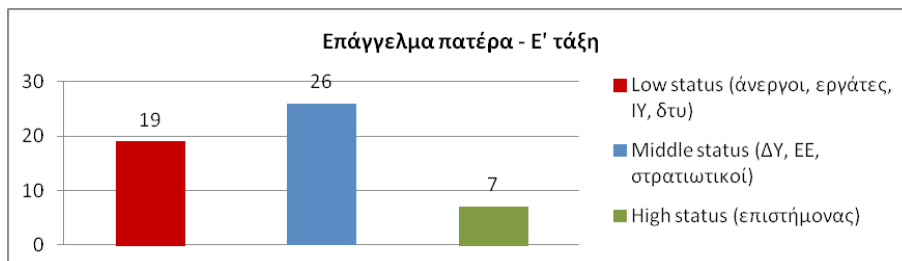
Πίνακας 28: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Γ΄ τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Γ΄ τάξη (σύνολο πατέρων 56 επί συνόλου 56 μαθητών της Γ΄ τάξης)	21 (37,5%)	26 (46,4%)	9 (16%)

Πίνακας 29: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Δ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Δ' τάξη (σύνολο πατέρων 56 επί συνόλου 56 μαθητών της Δ' τάξης)	18 (32,1%)	33 (58,9%)	5 (8,9%)

Πίνακας 30: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών Ε' τάξης

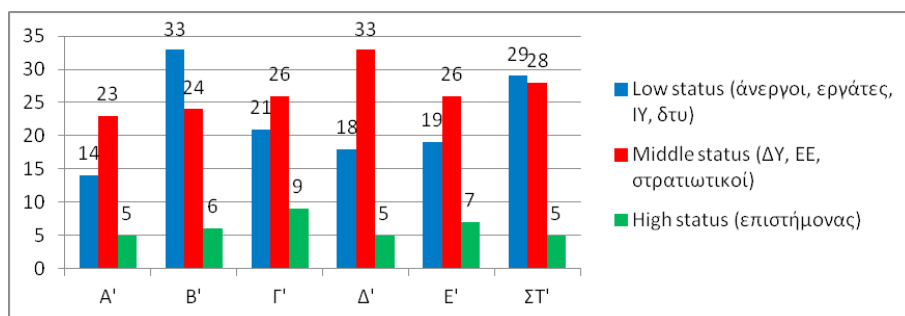
	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - Ε' τάξη (σύνολο πατέρων 62 επί συνόλου 62 μαθητών της Ε' τάξης)	19 (30,6%)	26 (46,4%)	7 (12,5%)

Πίνακας 31: Επάγγελμα πατέρα μαθητών/τριών ΣΤ' τάξης

	Low status	Middle status	High status
Επάγγελμα πατέρα - ΣΤ' τάξη (σύνολο πατέρων 62 επί συνόλου 62 μαθητών της ΣΤ' τάξης)	29	28	5

Πίνακας 32: Συγκεντρωτικός

Καταληκτικά συμπεράσματα

Από τη σχετική ανάλυση των δεδομένων και με βάση την αξιοποίηση του κριτηρίου μελέτης του επαγγέλματος των πατέρων των μαθητών που φοιτούν τόσο στα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων όσο και στα λοιπά σχολεία του δείγματος διαπιστώνεται ότι πλειοψηφικά κινούνται στο μέσο επαγγελματικό επίπεδο. Από το δεδομένο αυτό εξάγεται ότι δεν επαληθεύεται-

με βάση την αξιοποίηση του κριτηρίου του επαγγέλματος του πατέρα- η άποψη ότι τα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Ιωαννίνων διαφοροποιούνται από τα υπόλοιπα αντίστοιχα σχολεία ως προς το κοινωνικό και εκπαιδευτικό τους προφίλ. Αυτή η ερευνητική διαπίστωση αναιρεί- τουλάχιστον ως προς το κριτήριο του επαγγέλματος των πατέρων των φοιτούντων σε αυτά μαθητών και μαθητριών- την άποψη ότι πρόκειται για σχολεία «ελίτ». Αντίθετα φαίνεται να έχουν επαρκή και γενική κοινωνική εκπροσώπηση ανάλογης με ό,τι ισχύει και στα υπόλοιπα σχολεία του αστικού περιβάλλοντος της πόλεως των Ιωαννίνων.

Βιβλιογραφία

- Βρύζας, Κ. (1989). Λήμμα «Ελίτ». Στην *Παιδαγωγική και Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια- Λεξικό*, τόμ. 3 (σ. 1782). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Blau, & Duncan. (1967). *The American occupational structure*. New York.
- Γκικόπουλος, Π. (1991). Λήμμα: «Πειραματικά Σχολεία». Στην *Παιδαγωγική και Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια- Λεξικό*, τόμ. 7 (σ. 3806-3807). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. (μτφρ. Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, & Χ. Μητσοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Glass, D. (1994). *Social mobility in Britain*. London.
- Κελπανίδης, Μ. (2002). *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: Θεωρίες και πραγματικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Νόμος 3966/2011 (ΦΕΚ 118/Α') Περί «Θεσμικού πλαισίου των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων και λοιπών διατάξεων».
- Peterson, K., & Deal, T. (1998). *Shaping school culture*. NY: Joddey-Bass.
- Phillips, A. (2007). *Multiculturalism with culture*. UK: Princeton University Press.
- Υπουργική Απόφαση Φ.27/148/Γ1/160/14-2-1995, Περί «Οργάνωσης, λειτουργίας και υπαγωγής Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.».
- Υπουργική Απόφαση 30813/Δ6/23-2-2018 Περί «Εισαγωγής μαθητών/τριών και σχετικές ρυθμίσεις στα Πειραματικά και στα Πρότυπα Σχολεία για το σχολικό έτος 2018–2019.
- Svalastoga, K. (1999). *Prestiges class and mobility*. Copenhagen.
- Turney, C. (1985). *Laboratory school and teacher education*. International Encyclopedia of Education. Oxford: Pergamon.

Abstract

Motivation for developing the research approach presented in this publication were perceptions by some in Greece that the character of the Experimental Schools is “elitist,” but also the unanswered question as to whether this type of school should be abolished, because according to these perceptions Experimental Schools promote social inequality and distinguish pupils into “pupils of Experimental Schools” and “pupils of other schools.”

Therefore, the aim of this paper is to investigate and demonstrate whether and to what extent Experimental Schools are a kind of “educational elite” in the Greek educational network.

Key-words: experimental, school, equality, elite.

Ιωάννης Φύκαρης

Επίκ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Πρόεδρος Επιστημονικού & Εποπτικού Συμβουλίου
Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων Ιωαννίνων
Τηλ.: 2651005710
E-mail: ifykaris@cc.uoi.gr